

УДК 378.147:005.96:364.4:[37.091.12:36-051

Рень Лариса Василівна

ORCID 0000-0003-1015-2684

Кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної роботи
та освітніх і педагогічних наук,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: lora200416@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ КОУЧИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена тим, що сучасні суспільні процеси актуалізують необхідність пошуку новітніх, дієвих технологій роботи з людьми, а відтак і навчання цих технологій майбутніх спеціалістів. Однією з таких технологій у сфері допомоги людям є коучинг, що є фундаментальною діяльністю психолого-педагогічної парадигми (Alina Anghela, Camelia Voicu), психологічним процесом, який призводить до зміни поведінки (Kilburg, Nowack). Коучинг визначається як мотивація та допомога в досягненні конкретних цілей, а також самостійне навчання, засноване на співпраці (F. Piven).

Метою статті є проаналізувати можливості коучингових технологій у соціальній роботі та підготовці фахівців із соціальної роботи.

Методологією дослідження є базові теоретичні положення коучингу, запропоновані зарубіжними дослідниками М. Аткинсон, У.Т. Голлі, М. Дауні, С. Канніо, С. Кові, Дж. Уїтмор та ін.; вітчизняними науковцями – О. Комар, С. Романова, О. Рудницьких, О. Хмельницька та ін. Науковці В. Зеленін, О. Нежинська, Н. Сайко, О. Тараріна, В. Тименко досліджували застосування коучингу у роботі фахівців помічних професій (психолога, фахівця соціальної роботи). Оскільки коучингова технологія на українських теренах відносно нова, то її важливо досліджувати глибше, зокрема, у контексті професійної підготовки та діяльності майбутнього фахівця соціальної роботи.

Новизна дослідження. Методологічні постулати соціальної роботи відповідають засадам коучингу про віру у можливості кожного клієнта розвиватися й досягати бажаних цілей. Так, соціальна робота базується на таких постулатах: віра у цінність кожного людського індивіда; віра у право кожного індивіда на самостійний вибір у житті, що обмежується аналогічними правами іншим індивідам; віра у здатність людини змінюватися (Ф. Парслоу).

Акцентовано увагу, що коучингова компетентність у практиці соціального працівника є однією з основних навичок, яка розвиває лідерські та управлінські навички в соціальній роботі та дозволяє клієнтам зміцнити відповідальність у вирішенні особистих проблем. Розвиток коучингової компетентності та поглиблене навчання соціальних працівників є одним із найважливіших явищ у практиці соціальної роботи, що реалізується через заохочення клієнтів самостійно вирішувати власні проблеми, адаптуватися до мінливих умов суспільства та інтегруватися на ринку праці.

При підготовці фахівців соціальної роботи у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка ми застосовуємо коучингові техніки під час вивчення освітніх компонентів «Основи профорієнтаційної роботи» та «Стратегія особистісного розвитку».

Висновки. Практика соціальної роботи передбачає активне застосування коучингових технологій, адже фахівець соціальної роботи, наснажуючи клієнтів, допомагає вибудувати цілі, побачити приховані можливості, розкрити власний потенціал, внутрішні ресурси. Завдяки використанню відповідних технік й отриманню власного клієнтського досвіду під час вивчення дисциплін фахового спрямування ще під час навчання в університеті студент, який здобуває фах із соціальної роботи, має можливість практикуватися у коучингу, розвивати критичне мислення та рефлексію, що сприяє глибокій участі у вирішенні ситуації клієнта, свідому набутті практичної професійної поведінки. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні потенціалу арткоучингу у підготовці студентів спеціальності «Соціальна робота».

Ключові слова: соціальна робота з клієнтом, коучинг, коучинговий підхід, фахівець соціальної роботи.

Постановка проблеми. Сучасні суспільні процеси актуалізують необхідність пошуку новітніх, дієвих технологій роботи з людьми, а відтак і навчання цих технологій майбутніх спеціалістів.

Постіндустріальне суспільство формує як цінність інтелектуальний ресурс. Стан постіндустріального суспільства визначається обсягом інформації та теоретичних знань, якими воно володіє. Молодь як соціальна спільнота у постіндустріальній інформаційній реальності повинна мати ряд здібностей: приймати важливі рішення; успішно опановувати великий обсяг інформації; якомога швидше орієнтуватися в будь-якій ситуації; аналізувати, проєктувати та прогнозувати [12]. Окреслене зумовлює необхідність пошуку таких підходів в освітньому процесі, що сприятимуть формуванню цим компетентностей. Однією з таких технологій у сфері допомоги людям є коучинг.

Термін «coach» має дискусійну етимологію. Так, серед мов походження можна називати французьку, англійську, угорську, чеську та навіть латинську. У 16 ст. це слово означало старанність, зусилля при перевезенні людей, а в давнину – роль осіб, які обслуговують коней під час битв. Наприкінці 19 ст. цей термін використовувався в значенні тьютор, наставник в англійських університетах. Сучасне значення поняття було запроваджено у другій половині ХХ ст. у галузі менеджменту. Зокрема, з 90-х років виникають локальні та міжнародні організації коучингу (International Federation of Coaching – IFC), які займаються питаннями регулювання діяльності коучингу.

Як вважають Alina Anghela, Camelia Voicu [9], коучинг є фундаментальною діяльністю психолого-педагогічної парадигми, а також «психологічним процесом, який призводить до зміни поведінки» (Skiffington S., Zeus P., 2008). Відповідно до позиції IFC, «коучинг» визначається як процес допомоги та підтримки з метою досягнення оптимального особистісного та професійного розвитку (Kilburg, 1996; Nowack, 2003).

Коучинг визначається як мотивація та допомога в досягненні конкретних цілей, а також самостійне навчання, засноване на співпраці (F. Piven [11]).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробниками базових теоретичних положень коучингу є зарубіжні дослідники М. Аткинсон, У.Т. Голлві, М. Дауні С. Канніо, С. Кові, Дж. Уїтмор та ін. Проблема коучингу в освіті стала предметом наукових пошуків вітчизняних науковців – О. Комар, С. Романової, О. Рудницьких, О. Хмельницької та ін. Науковці В. Зеленін, О. Нежинська, Н. Сайко, О. Тараріна, В. Тименко досліджували застосування коучингу у роботі фахівців помічних професій (психолога, фахівця соціальної роботи). Оскільки коучингова технологія на українських теренах відносно нова, то її важливо досліджувати глибше, зокрема, у контексті професійної підготовки та діяльності майбутнього фахівця соціальної роботи.

За останні 40 років галузь коучингу, яка швидко розвивається, пронизала різноманітні дисципліни соціальних наук, включаючи соціальну роботу. Оскільки соціальна робота продовжує розвиватися, надаючи допомогу різноманітним групам населення з різноманітними потребами, її гнучкість дозволила включити різноманітні прогресивні підходи до допомоги, зокрема коучинг [10]. І оскільки соціальна робота як практична галузь включає коучингові технології роботи з клієнтами, то важливо вже у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи використовувати відповідні підходи.

Метою статті є проаналізувати можливості коучингових технологій у соціальній роботі та підготовці фахівців із соціальної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна робота, згідно з визначенням Європейської Асоціації Шкіл соціальної роботи, – академічна дисципліна та професійна діяльність, яка сприяє соціальним змінам та розвитку, соціальній єдності, а також наснаженню та незалежності людей, залучає окремих фізичних осіб, групи, та суспільні структури до вирішення проблем осіб, сімей що перебувають в складних життєвих обставинах та покращення якості їх життя та добробуту, на засадах принципів соціальної справедливості, дотримання прав людини, колективної відповідальності та поваги, протидіє факторам соціального виключення та сприяє дотриманню прав людини [6].

Завданнями соціальної роботи є:

- підвищення здатності клієнтів до розвитку, самостійного вирішення власних проблем, та покращення спроможності групи, сім'ї чи особи справлятися із труднощами;
- допомога клієнтам у пошуку закладів, організацій, ресурсів, які створюють додаткові можливості для подолання складних життєвих обставин;
- підвищення ефективності наявних систем, що надають необхідні послуги та ресурси клієнтам;
- підтримка створення та розвитку різних форм самоорганізації клієнтів;
- розвиток та вдосконалення соціальної політики задля кращого забезпечення основних потреб представників вразливих груп населення [6].

Зауважимо, що соціальна робота – це не лише допомога тим, хто опинився у складних життєвих обставинах, а й робота з людьми, які мають високий потенціал для розвитку своєї особистості та різних галузей освіти, економіки, культури, спорту тощо (наприклад, обдаровані діти та молодь). Зважаючи на це та на завдання соціальної роботи, актуальною для взаємодії з клієнтами є коучингова технологія.

Певним теоретичним підґрунтям коучингового підходу у соціальній роботі є імпауермент (наснаження). Цей термін виник у соціальній роботі наприкінці 80-х років ХХ ст., коли почали обговорювати протиріччя між залежністю та незалежністю, автономією та захистом людини, правами

громадян та владою уряду. Саме тоді було сформульовано, що призначення соціальної роботи полягає в тому, щоб допомогти людям допомогти собі. Психологічним поясненням дії імпауерменту є те, що люди тим швидше та охочіше змінюються, діють чи дотримуються певного плану, чим більшу роль вони відіграють у прийнятті рішення [2, 21].

Окрім того, методологічні постулати соціальної роботи відповідають засадам коучингу про віру у можливості кожного клієнта розвиватися й досягати бажаних цілей. Так, відповідно до бачення Ф. Парслоу, соціальна робота базується на таких постулатах:

- вірі у цінність кожного людського індивіда;
- вірі у право кожного індивіда на самостійний вибір у житті, що обмежується аналогічними правами іншим індивідів;
- вірі у здатність людини змінюватися.

На думку Ю. Ребізант та Х. Хворост [5], основним завданням коучингу є досягнення цілей клієнта оптимальними (для клієнта) шляхами і в оптимальний термін, розкриття в собі потенціалу, здобуття нових навичок, що в подальшому призведе до підвищення самооцінки та самоповаги.

Для фахівців помічних професій у наданні консультативних послуг дискусійним є питання щодо розмежування різних їх видів і визначення місця коучингу серед них. Як наочно пояснює О. Тараріна [7], умовно за шкалою від 1 до 10 на позначках 1-4 знаходиться зона терапії, при якій фахівець працює з травмою, спогадами, відповідно – з важкими емоціями клієнта; 4-6 – зона консультування, робота з почуттями клієнта, коли людина не має (або вийшла) із зони травми, але ще не має достатньої впевненості у собі, щоб самостійно приймати рішення; 7-10 – зона коучингу, робота з цілями клієнта, виходячи з поточного моменту.

Як зазначає Т. Лоза [3], особливість коучингу, що якісно вирізняє його від поширених психологічних та педагогічних технологій, – це те, що клієнту надається допомога у пошуку власного рішення, тобто фахівець у жодному разі не має на меті вирішити проблему замість клієнта. Застосування коучингового підходу, на відміну від психологічного консультування, не передбачає пошуку причин проблеми у минулому, а сприяє фокусуванню саме на можливих шляхах вирішення проблеми. Основна ж відмінність між коучингом та наставництвом і менторством, полягає у тому, що застосування коучингового підходу не передбачає передачу досвіду від фахівця до клієнта.

А отже, цінність коучингового підходу у соціальній роботі, на відміну від суто консультативних послуг чи наставництва, полягає у тому, що він може:

- забезпечити у ході діалогу постановку клієнтом цілей, які ототожнюються з його бажаним становищем у майбутньому;
- виявити за допомогою відкритих запитань варіанти досягнення цих цілей, що прийнятні для самого клієнта, та індикатори успішності цього процесу;
- за допомогою «шкали проблеми» концентрувати увагу на тому, яким становище клієнта є сьогодні, яким є бажане становище, і скільки сходинок є між цими двома точками на умовній шкалі;
- виявити, яким є бачення клієнта щодо алгоритму досягнення цілей для виходу з проблемної ситуації (як піднятися по визначених сходинах – що і в які терміни він готовий зробити для досягнення цих цілей);
- визначити чіткі взаємні домовленості між клієнтом та соціальним працівником щодо початку діяльності за обраним алгоритмом та контрольних точок-зустрічей, що допоможуть підтримувати клієнта у ході реалізації обраного алгоритму вирішення проблеми [3].

Окрім того, дослідник F. Piven [11] наголошував, що важливість коучингу як інноваційного підходу до навчання соціального працівника проявляється у супервізії, під час якої люди вчаться вирішувати проблеми разом. Також дослідник звертав увагу на те, що коучингова компетентність у практиці соціального працівника є однією з основних навичок, яка розвиває лідерські та управлінські навички в соціальній роботі та дозволяє клієнтам зміцнити відповідальність у вирішенні особистих проблем. Розвиток коучингової компетентності та поглиблене навчання соціальних працівників є одним із найважливіших явищ у практиці соціальної роботи, що реалізується через заохочення клієнтів самостійно вирішувати власні проблеми, адаптуватися до мінливих умов суспільства та інтегруватися на ринку праці.

Окреслене акцентує увагу на важливості застосування коучингу у соціальній роботі. Разом з тим, оволодіти цією технологією фахівець із соціальної роботи зможе на належному рівні, коли під час навчання застосовується цей підхід у різних курсах, зокрема при вивченні дисциплін циклу професійної підготовки та презентації й опрацюванні технік вирішення фахових завдань.

Зауважимо, що загалом практична мета освіти зводиться до формування особистості, здатної адекватно реагувати, швидко адаптуватися до умов, що змінюються, приймати управлінські рішення, проявляти громадянську активність, цілеспрямованість та підприємливість. Освіта – це цілеспрямований процес формування особистості здобувача шляхом набуття таких якостей: лідерство, моральність, харизма, здатність до високої постановки цілей для себе та досягнення максимальних життєвих результатів. Технологія освіти передбачає як безпосередній вплив на особистість здобувача для досягнення поставлених цілей, так і опосередкований вплив на освітнє середовище з метою створення

оптимальних умов для розвитку особистісних рис та якостей [12]. Це підкреслює важливість застосування коучингового підходу в освіті, зокрема у підготовці майбутніх фахівців.

О. Хмельницька зазначає, що у контексті вищої освіти коучинг – це технологія, яка вимагає таких відносин викладача із студентами, коли завданням педагога стає організація процесу самостійного пошуку здобувачами оптимальних рішень та відповідей на питання, що їх цікавлять. Застосування коучингу в педагогічному процесі передбачає: системний супровід студента, спрямований на ефективне досягнення важливих для нього цілей в конкретні терміни, в результаті чого у суб'єкта формується гнучкість і адаптивність до змін, здатність швидко і ефективно реагувати в критичних ситуаціях; партнерське комунікативне співробітництво, що допомагає досягати значних результатів у різних сферах життєдіяльності; безперервний процес розвитку, вдосконалення, розкриття потенціалу особистості для досягнення максимального результату; систему взаємодії із коучем, із самим собою, із навколишнім світом; технологію, що дозволяє переміститися із зони проблеми в зону ефективного рішення; засіб сприяння, допомоги особистості в пошуку її власних рішень в складній для неї ситуації; модель взаємодії суб'єктів, завдяки якій коуч – викладач підвищує рівень мотивації і відповідальності, як у себе, так і в студентів [8, 316].

Коучинг не передбачає навчання або репетиторство студентів за певним тематичним змістом, однак особа, яка проводить коучингову діяльність, ініціює процес професійного та особистісного розвитку студентів, отримуючи і відкриваючи доступ до інформації, якою вони вже мають володіти, але не використовували до цього її ефективно. Коучинг зосереджується на розробці ряду складних стратегій для особистісного і професійного розвитку, базується на інтерналізації характеристик професійної поведінки (Alina Anghela, Camelia Voicu [9]).

При підготовці фахівців соціальної роботи у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка ми застосовуємо коучингові техніки під час вивчення освітніх компонентів «Основи профорієнтаційної роботи» та «Стратегія особистісного розвитку». Зокрема, розглядаючи теми, пов'язані з системною моделлю кар'єрного консультування, відпрацьовуємо техніки, пов'язані з цілепокладанням (SMART, GROW, піраміда Ділтса, квадрат Декарта та ін.).

При цьому акцентуємо увагу на значенні коучингових питань. Як зазначають О. Нежинська та В. Тищенко, коучингові питання є ефективним інструментом у роботі соціального педагога, консультанта, практичного психолога. У процесі соціально-психологічної допомоги саме запитання містять в собі силу, здатну змінити життя клієнта. Вони можуть пробудити креативне мислення, можуть схилити прийняти іншу точку зору, запалити вогонь віри у власні сили, змусити замислитися або мобілізувати усі сили для досягнення поставлених цілей за допомогою точного та глибокого питання. Постановка правильних, «сильних» питань примушує спочатку думати, а потім формулювати відповіді, в які клієнт сам вірить, і які мотивують його на певну діяльність [4, 16]. Тому значна увага приділяється питанням. Зокрема, при опануванні деяких технік («Гора Еверест», авторка О. Щербюк, «Вмію. Даю. Отримую», авторка Л. Бесчастна [1]) студенти мають змогу отримати клієнтський досвід і відчути силу впливу питань.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, практика соціальної роботи передбачає активне застосування коучингових технологій, адже фахівець соціальної роботи, наснажуючи клієнтів, допомагає вибудувати цілі, побачити приховані можливості, розкрити власний потенціал, внутрішні ресурси. Завдяки використанню відповідних технік й отриманню власного клієнтського досвіду під час вивчення дисциплін фахового спрямування ще під час навчання в університеті студент, який здобуває фах із соціальної роботи, має можливість практикуватися у коучингу, розвивати критичне мислення та рефлексію, що сприяє глибокій участі у вирішенні ситуації клієнта, свідому набутті практичної професійної поведінки. *Перспективи подальших досліджень* вбачаємо у дослідженні потенціалу арткоучингу у підготовці студентів спеціальності «Соціальна робота».

References

1. Бесчастна Л., Курганська Т., Щербюк А. ЗЛІТНІ техніки арт-коучингу. 45 технік для роботи з МАК. Київ, 2023. 77 с.
Beschastna, L., Kurhanska, T., Shcherbiuk, A. (2023). ZLITNI tekhniki art-kouchynhu. 45 tekhniki dlia roboty z MAK [TAKEOFF techniques of art coaching. 45 technicians for working with MAC]. Kyiv, Ukraine.
2. Введення у соціальну роботу. Навчальний посібник. Київ: Фенікс, 2001. 288 с.
Vvedennia u sotsialnu robotu. Navchalnyi posibnyk. (2001). [Introduction to Social Work. Tutorial]. Kyiv, Ukraine: Feniks.

3. Лоза Т. Л. Розвиток особистості клієнта соціальної роботи в контексті коучингового підходу. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2018. №2(16). URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/19.pdf>
Loza, T.L. (2018). Rozvytok osobystosti kliienta sotsialnoi roboty v konteksti kouchynhovoho pidkhdou [Personality Development of a Social Work Client in the Context of a Coaching Approach]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykhologhiia». Pedahohichni nauky – Bulletin of Alfred Nobel University. Series «Pedagogy and Psychology». Pedagogical sciences.* №2(16). Retrieved from: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/19.pdf>
4. Нежинська О. О., Тименко В. М. Коучинг як інструмент соціально-психологічної допомоги клієнту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія: Соціальна робота. Соціальна педагогіка.* 2017. Вип. 23. С. 182–187.
Nezhynska, O. O., Tymenko, V. M. (2017). Kouchynh yak instrument sotsialno-psykhologichnoi dopomohy kliientu [Coaching as a Tool of Socio-psychological Assistance to the Client]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia: Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika – Scientific Journal of the M.P. Drahomanov National Pedagogical University. Series: Social Work. Social Pedagogy.* Issue 23, 182–187.
5. Ребізант Ю., Хворост Х. Арт-терапевтичний коучинг вагітних жінок. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії»: збірник наукових праць.* Переяслав-Хмельницький, 2018. 73 с.
URL:https://www.researchgate.net/publication/328799845_Art_therapy_coaching_of_pregnant_women_ART-TERAPEVTICNIJ_KOUCING_VAGITNIH_ZINOK
Rebizant, Yu., Khvorost, Kh. (2018). Art-terapevtychnyi kouchynh vahitnykh zhinok. *Materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii «Problemy ta perspektyvy rozvytku suchasnoi nauky v krainakh Yevropy ta Azii»: zbirnyk naukovykh prats – Materials of the V International Scientific and Practical Internet Conference «Problems and Prospects of the Development of Modern Science in the Countries of Europe and Asia»: Collection of Scientific Works.* Pereiaslav-Khmelnyskyi, Ukraine. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/328799845_Art_therapy_coaching_of_pregnant_women_ART-TERAPEVTICNIJ_KOUCING_VAGITNIH_ZINOK
6. Соціальна робота, її мета і завдання. Школа соціальної роботи імені професора Володимира Полтавця. URL: <https://ssw.ukma.edu.ua/node/6>
Sotsialna robota, yii meta i zavdannya. Shkola sotsialnoi roboty imeni profesora Volodymyra Poltavtsia [Social Work, its Purpose and Tasks. The Professor Volodymyr Poltavets School of Social Work]. Retrieved from: <https://ssw.ukma.edu.ua/node/6>
7. Тараріна О. Практикум з консультування. Артрішення. Київ: Астамір-В, 2023. 88 с.
Tararina, O. (2023). *Praktykum z konsultuvannia. Artrishennia [Counseling Workshop. Arthritis].* Kyiv, Ukraine: Astamir-V.
8. Хмельницька О.С. Коучинг як сучасна технологія підвищення ефективності навчального процесу. *Молодий вчений.* 2017. № 6. С. 315–319.
Khmelnyska, O.S. (2017). Kouchynh yak suchasna tekhnolohiia pidvyshchennia efektyvnosti navchalnoho protsesu [Coaching as a Modern Technology for Increasing the Effectiveness of the Educational Process]. *Molodyi vchenyi – Young scientist.* № 6., 315–319.
9. Anghela Alina, Voicu Camelia. (2013). Coaching and Mentoring in Bachelor s Degree Programs for Social Workers and Teachers. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281302764X>
10. Megan Burroughs, Kimberly Allen, Nichole Huff. (2016). The use of coaching strategies within the field of social work <https://doi.org/10.1080/17521882.2016.1190981>
11. Piven, F. (1966). Participation of Residents in Neighborhood Community Action Programs. *Social Work*, 11, 73-80. Retrieved from: <https://doi.org/10.1093/SW/11.1.73>
12. Yanchenko Tamara, Ren Larysa, Zavatska Liudmyla, Platonova Oksana, Mykhailenko Oksana. (2023). Educational work within the framework of youth policy: post-industrial imperatives. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research.* 13/01/XXXII. VOL. 13, ISSUE 1, SPECIAL ISSUE XXXIII, 99-104. Retrieved from: <https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130132/PDF/130132.pdf>

Ren Larysa

ORCID 0000-0003-1015-2684

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Head of the Department of Social Work
and Educational and Pedagogical Sciences,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: lora200416@gmail.com

USE OF COACHING TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF SOCIAL WORK SPECIALISTS

The relevance of the research is due to the fact that modern social processes actualize the need to find the latest, effective technologies for working with people, and therefore the training of these technologies for future specialists. One of such technologies in the field of helping people is coaching, which is a fundamental activity of the psychological-pedagogical paradigm (Alina Anghela, Camelia Voicu), a psychological process that leads to a change in behavior (Kilburg, Nowack). Coaching is defined as motivation and assistance in achieving specific goals, as well as independent learning based on cooperation (F. Piven).

The purpose of the article is to analyze the possibilities of coaching technologies in social work and training of social work specialists.

The research methodology is based on the theoretical principles of coaching proposed by foreign researchers M. Atkinson, U. T. Hallvey, M. Downey, S. Cannio, S. Covey, J. Whitmore, et al.; domestic scientists – O. Komar, S. Romanova, O. Rudnytskyi, O. Khmelnytska and others. Scientists V. Zelenin, O. Nezhynska, N. Saiko, O. Tararina, and V. Tymenko studied the use of coaching in the work of specialists in helping professions (psychologists, social work specialists). Since coaching technology is relatively new in Ukraine, it is important to study it more deeply, in particular, in the context of professional training and activities of the future social work specialist.

Scientific novelty. The methodological postulates of social work correspond to the coaching principles of belief in the ability of each client to develop and achieve desired goals. So, social work is based on the following postulates: belief in the value of every human individual; belief in the right of each individual to make an independent choice in life, which is limited by similar rights to other individuals; belief in a person's ability to change (F. Parslow).

It is emphasized that coaching competence in the practice of a social worker is one of the main skills that develops leadership and management skills in social work and allows clients to strengthen responsibility in solving personal problems. The development of coaching competence and in-depth training of social workers is one of the most important phenomena in the practice of social work, which is realized through the encouragement of clients to independently solve their own problems, adapt to the changing conditions of society and integrate into the labor market.

During the training of social work specialists at T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», we use coaching techniques during the study of the educational components «Fundamentals of career guidance work» and «Strategy of personal development».

Conclusions. The practice of social work involves the active use of coaching technologies, because a specialist in social work, exhausting clients, helps to build goals, see hidden opportunities, reveal one's own potential, internal resources. Thanks to the use of appropriate techniques and the acquisition of personal client experience while studying the disciplines of the professional field while studying at the university, a student majoring in social work has the opportunity to practice in coaching, develop critical thinking and reflection, which contributes to deep participation in solving the client's situation, conscious acquisition of practical professional behavior.

The prospects for further research are in the study of the art coaching potential in the training of students of «Social Work» specialty.

Key words: social work with the client, coaching, coaching approach, specialist in social work.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Янченко Т. В.